

A Győri Ítéltábla az Olsavszky Ügyvédi Iroda által képviselt **I.rendű felperes neve** I. r. és **II.rendű felperes neve** II. r. felpereseknek, dr. Dancs Gergely ügyvéd által képviselt **I.rendű alperes neve** I. r. és **II.rendű alperes neve** II. r. alperesek ellen **szerződés érvénytelenségének megállapítása** iránt indított perében, a Székesfehérvári Törvényszék 2019. év december hó 2. napján meghozott 15.P.20.457/2018/31. számú ítéletével szemben a felperesek által 32. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán megtartott tárgyaláson meghozta az alábbi

Í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelesek a felperesek 15 napon belül egyetemlegesen megfizetni az alpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 127.000,- (százhuszonhétezer) forint másodfokú perköltséget.

A feljegyzett 561.900,- (ötszázhatvanegyezer-kilencszáz) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az irányadó tényállás szerint az I., II. r. felperesek 2008. április 9-én nyújtották be hitelkérelmüket az I. r. alperesnél. A kérelem 7. pontja kockázatteltérő nyilatkozatot tartalmaz, mely szerint az adósok tudomásul veszik, hogy a bank a forintban igényelt kölcsönt devizában tartja nyilván és forintban is fogja folyósítani az akkori deviza vételi árfolyamon. A tájékoztató kitér arra, hogy a szerződésben rögzített deviza-árfolyam napról napra változik, svájci frank esetében bármilyen irányban és bármilyen mértékben, ezért a fizetendő törlesztő részletek összege előre nem határozható meg. Amennyiben a forint

árfolyama gyengül, a devizában megállapított részlet forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is megemelkedhet.

A felperesek, mint adósok, valamint az I. és II. r. alperes, mint hitelező és zálogjogosult között 2008. május 15-én jött létre svájci frankban nyilvántartott, közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés, melynek alapján I. r. alperes 11.022.000.- forint kölcsönt nyújtott a felperesek részére, mely összeg 2008. május 8-án jegyzett deviza vételi árfolyam szerint 70.996 CHF összegnek felel meg. A szerződés rögzíti, hogy a kölcsön forintban kerül folyósításra, aminek deviza összegét a bank a folyósítás napján érvényes deviza vételi árfolyamon fogja megállapítani, ennek összegét a folyósítási értesítőtől ismerhetik majd meg az adósok. Az adósoknak a kölcsön után 4,95%-os ügyleti kamatot kellett fizetni, alperes továbbá 2,040 %-os kezelési költséget számított fel, a változó mértékű teljes hiteldíjmutató a szerződéskötéskor 7,53% volt.

A szerződés III.2. pontja rendelkezik a törlesztő részletek megfizetéséről, azok számáról azzal, hogy a 300 db részletet az adósoknak egyenletes törlesztéssel kellett teljesíteniük, minden tárgyhó 4. napján. A törlesztő részlet összege a 2008. május 8-án számolt deviza eladási árfolyam szerint 528 svájci franknak felel meg, a részletek az esedékesség napját megelőző napon érvényes deviza eladási árfolyam szerint lesznek meghatározva.

A szerződés záró rendelkezéseinek egyik pontja rögzíti, hogy az adósok az árfolyamváltozás kockázatával tisztában vannak, az árfolyam gyengülése esetén a törlesztő részletek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet, ezen kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben ők viselik, a kockázatot fizetőképességüknek megfelelően mérlegelték.

Az I. r. alperes a 2008. május 19-i folyósítási értesítővel tájékoztatta arról az adósokat, hogy a folyósított összeg 73.164,26 svájci franknak felel meg, az induló havi részlet összege 549,96 CHF.

* * *

A felperesek keresetükben elsődlegesen a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségének megállapítását kérték. Hivatkozásuk szerint a szerződés az 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 213. § (1) bekezdésének a), b) és e) pontjaiba ütközik, ezért semmis.

A szerződés nem tartalmazza svájci frankban a szerződés tárgyát, az nem is számítható ki a szerződéskötés napján, mert az csak később, a folyósításkor rögzülhetett az akkori árfolyam szerint, mely árfolyam szintén nem ismert.

A szerződésből nem derül ki, hogy az alperes milyen költségeket számolt el a teljes hiteldíjmutatón belül, nem tüntette fel a hitelbírálati díjat, helyszíni szemle díját, számlanyitási díjat, késedelmi kamatot, így a mutató mértékét helyesen megállapítani nem lehetett. A szerződés nem tartalmazza továbbá a mutató számítása során figyelembe nem vett költségeket, díjakat.

Amennyiben a szerződés tárgya nincs meghatározva, akkor a törlesztő részletek összege sem lehet meghatározott, kiszámítható, a szerződés megkötésének időpontjában a számítási adatok sem voltak ismertek, erről a folyósítási értesítőtől értesülhetett először az adós. Nem ismert továbbá a részletek száma sem.

A felperesek szerint az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztató sem felel meg a Hpt. 203. § -a szerinti tájékoztatási módnak, tartalomnak, a tájékoztató szövege nem világos és egyértelmű, nem derül ki, hogy a kockázata valós-e, az hogyan hat a törlesztőrészlet összegére, mi annak a gazdasági hatása a fizetési kötelezettségre.

A felperesek másodlagosan a szerződés részleges érvénytelenségének megállapítását kérték egyrészt az árfolyamkockázatra, másrészt a szerződés III. pontjában lévő közjegyzői ténytanúsítványra vonatkozó rendelkezést kifogásolva. Kifejtették, hogy utóbbi nem tekinthető felperesi tartozáselismerő nyilatkozatnak, mert a szerződés nem tartalmazza a kölcsön összegét, a kötelezettség mennyiségét, így közvetlen végrehajtásra nem alkalmas.

A teljes érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés hatályossá nyilvánítását kérték oly módon, a befizetett 9.905.425.- forintra tekintettel 7.024.267.- forintos tartozás áll fenn az alperes felé, aminek megfizetését vállalták. Részleges érvénytelenség esetén a keletkezett 2.933.766.- forintos árfolyam-különbözet alperes terhére történő elszámolását kérték, azzal, hogy a folyósításkori 151,78 CHF mellett kell a felek között elszámolni, továbbá a ténytanúsítványra vonatkozó rendelkezéseket el kell hagyni a szerződésből.

Az I. és II. r. alperes a kereset elutasítását kérte. Hivatkozásuk szerint a szerződés egyértelműen meghatározza a kölcsön konstrukcióját, annak tárgyát, a kölcsön visszafizetésének módját. A kölcsön tárgyának és a törlesztő részleteknek a meghatározottságával összefüggésben a 6/2013. sz. PJE határozatban foglaltakra hivatkoztak. Előadták, hogy a teljes hiteldíjmutató a jogszabályi

rendelkezőknek megfelelően lett meghatározva, annak része a hitelkeret-beállítási jutalék volt, a szerződés pedig egyértelműen tartalmazza, hogy a bank milyen díjat, költséget számol el adósokkal szemben.

Az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztató a hivatkozásuk szerint mind a Hpt. 203. §, mind a 6/2013. és 2/2014. sz. PJE határozatban foglaltaknak az megfelel, egyértelmű, érthető és világos volt a tájékoztatás a bank részéről.

Előadták, hogy a közjegyzői ténytanúsítványra vonatkozó rendelkezés nem tisztességtelen, az 1/2018. gazdasági elvi határozat, továbbá a C-34/18. EUB ítélet alapján megállapítható, hogy az nem tartozáselismerő nyilatkozat, nem fordítja meg a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára, nem teszi helyzetét hátrányosabbá, a közvetlen végrehajthatóság nem ezen alapul.

* * *

A törvényszék a fellebbezéssel támadott ítéletével a keresetet elutasította.

Kötelezte a felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az alperesek, mint egyetemlegesen jogosultak részére 15 napon belül 445.770.- forint perköltséget.

Megállapította, hogy a feljegyzett 421.500.- forint illetéket az állam viseli.

Határozata indokolásában kifejtette, hogy a felek és **Név 1** tanú nyilatkozatai alapján megállapítható, hogy a felperesek a kedvezőbb törlesztésben bízva döntöttek arról, hogy forinthitel helyett deviza alapú hitelt vesznek fel, tudták, hogy ez azt jelenti, ugyan forint összegben kell majd teljesíteniük, de devizában van nyilvántartva a mindenkori kölcsön összege, ezért a törlesztés mindig az adott árfolyam függvényében változik. Egyfelől a felperesek a szerződés lényeges feltételeit ismerték, másfelől azt elfogadva, annak megfelelően kívántak szerződni az alperessel.

A szerződés Hpt. 213. § (1) bekezdésébe ütközésével összefüggésben az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a szerződés tárgya egyértelműen meghatározott forint összegben és annak megfelelő deviza összegben a kifizetéskor érvényes deviza vételi árfolyam megjelölésével. Az 1/2016. PJE határozat szerint a szerződés érvényességéhez elégséges feltétel, ha a szerződés tárgya forint összegben van meghatározva, feltéve, hogy az így meghatározott kölcsön devizában kifejezett egyenértéke pontosan kiszámítható, vagy a szerződésben meghatározott későbbi időpontban, vagy a folyósításkor az akkori árfolyam figyelembevételével. A szerződéses adatok alapján a tőke összege meghatározott, ugyanis a kölcsön devizában kifejezett egyenértéke időpont, árfolyam szerint kiszámítható, ehhez az említett adatok rendelkezésre állnak. Ezen szempontok szerinti értékelést tartalmazza a C-126/17 EUB ítélet is, mely szerint a 93/13/EGK fogyasztóvédelmi irányelv világos és érthető megfogalmazást előíró szabályával nem ellentétes az a szerződéses szabályozás, mely szerint a fogyasztó csak később, a folyósítási értesítőből ismeri meg az őt terhelő fizetési kötelezettséget, ha a szerződésből világosan és egyértelműen kiderül a számítandó árfolyam és azon számítás, amelyek alapján a kölcsön tényleges összege meghatározható.

A törlesztő részletekre vonatkozó adatokat a szerződés III.2. pontja tartalmazza, azok esedékességét, számát, a kezdő részlet deviza összegét, későbbi forint számítása alapjául szolgáló árfolyam meghatározásának módját. Mindezen, a szerződés tárgyát és a részleteket érintő szabályozás az 1/2016. PJE döntés szerinti érvényességi feltételeknek megfelel (BDT 2016.3457., Gfv.30.851/2016/1.), ezért a szerződés semmissége ezen okból sem állapítható meg.

A teljes hiteldíjmutató mértékét az alperes a 41/1997.(III.5.) Kormányrendelet előírásai szerint határozta meg, a szerződés tartalmazza az adósok által fizetendő költségeket. A szerződés a Hpt. 212. § és 213. § (1) bekezdésének b) pontja szerinti módon tartalmazza ezen adatokat. A felperesek a perben nem is hivatkoztak olyan velük szemben érvényesített költségre, díjra, amit az alperes a mutató számítása során ne vett volna figyelembe, így a szerződés ezen rendelkezésének

érvénytelensége nem állapítható meg. Amennyiben felperesek ezen állítása helytálló lenne, az sem a szerződés érvénytelenségét eredményezné, hanem valamely költség, vagy díj érvényesíthetőségének kizártságát.

Az árfolyamkockázattal kapcsolatosan az elsőfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy az alperes által csatolt külön kockázatfeltáró nyilatkozat, továbbá azt kiegészítő, záró rendelkezések közötti tájékoztató teljes egészében megfelel a Hpt. akkor hatályos 203. §-ában foglalt tájékoztatásnak. A pénzügyintézet tájékoztatója egyfelől részletesen elmagyarázza az árfolyam változásának hatását a törlesztő részletre. Kitér arra, az árfolyam akár jelentős mértékben is emelkedhet, ami fokozott kockázatot jelent adós számára, részletes tájékoztatást tartalmaz az árfolyamkockázatról, illetve annak lehetséges hatásairól. Amennyiben a felperesek csak átfutották a szerződést, azt figyelmesen nem olvasták át, nem tettek fel kérdéseket, az az alperesek hátrányára nem írható. A 6/2013. PJE határozat szerint a fogyasztó ezen mulasztása az ő terhére esik. Az elsőfokú bíróság a leírtak alapján az árfolyamkockázattal kapcsolatos érvénytelenségi hivatkozást is megalapozatlannak minősítette, az erre irányuló keresetet elutasította.

Utalt arra, hogy ezen az értékelésen nem változtatott az unió bíróságának C-51/17. sz., C-227/18. sz. és C-186/16. sz. döntése sem.

A közjegyzői ténytanúsítvány minősítésével összefüggésben utalt a törvényszék a Kúria 1/2018. sz. elvi döntésére, mely szerint ezen szerződéses nyilatkozat nem tekinthető biankó tartozáselismerő nyilatkozatnak.

Kifejtette, hogy ezen szerződéses rendelkezés alapján, a közjegyző által később kiállított tanúsítvány nem több, mint az alperes nyilatkozata, azaz nem tanúsítja tényként az adós fennálló tartozásának összegét. A közjegyző azt tanúsítja tényként, és nem többet, hogy előtte a pénzügyintézet képviselője nyilatkozatot tett, felmondta a szerződést, és közölte adós fennálló tartozásának összegét. Ez a közjegyzői okirat azonban a tartozás összegét illetően nem minősül ténytanúsítványnak, az adós így a közokirat miatt nem kerül hátrányosabb helyzetbe. Ha azonban a közokirat nem tanúsítja tényként a tartozás összegét, akkor adós szerződésben tett alávetési nyilatkozata szintén nem tette hátrányosabbá a helyzetét, az alávetésnek gyakorlatilag semmilyen jogilag értékelhető jelentősége nincsen. A közvetlen végrehajtás lehetősége miatt egyébként az adós által indítandó végrehajtási perben, a Pp. 164. § (1) bekezdése szerint, mindenképpen neki kell bizonyítania állítása megalapozottságát, tehát a bizonyítási teher a kikötés miatt nem változik meg. A perben a pénzügyintézet a felperesi előadást vitató nyilatkozatával összefüggésben felhívható a saját állításai, számítása előterjesztésére, tehát a perbeli bizonyítás menetére, mikéntjére nincs kihatással a szerződéses kikötés.

* * *

A felperesek fellebbezésükben elsődlegesen az ítélet megváltoztatását és a keresetüknek megfelelő döntés meghozatalát, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését kérték.

Hangsúlyozták, hogy a folyósított kölcsön és a havi részletek CHF-ben meghatározott összege a folyósítási értesítő szerint eltért a szerződésben feltüntetettől. A felek a szerződéskötéskor a szerződésben meghatározott összegben állapodtak meg, a bank mégis egyoldalúan a másik összeget alkalmazta. Téves tehát az az ítéleti megállapítás, hogy a szerződés tárgya, valamint a törlesztőrészletek összege megállapított volt, mindez pedig a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjában foglaltakra tekintettel a szerződés semmiségét alapozza meg.

Kifejtették, hogy a törvényszék nem indokolta azon megállapítását, hogy az alperes a THM mértékét a 41/1997 (III. 5) Kormányrendelet előírása szerint határozta meg. Nem adta indokát annak, hogy miért nem tartotta megalapozottnak a felperesek hivatkozásait. A Kúria Pfv.VI. 20.967/2015/7. számú ítéletére utalással kiemelték, hogy a jogszabály nem azt írja elő, hogy a szerződés valamilyen THM-et tartalmazzon, hanem azt, hogy az a valóságnak megfelelően kerüljön rögzítésre. A THM-nek fontos szerepe van abban, hogy a fogyasztó fel tudja mérni a költségeket és döntési lehetőségbe kerüljön arról, hogy melyik pénzintézettől vesz fel hitelt. Az elsőfokú eljárásban csatolt levezetés szerint a THM valójában 8,08 % volt a szerződésben rögzített 7,53 %-kal szemben.

Az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás megfelelősége tekintetében az elsőfokú ítélet nem tartalmazza azokat az indokokat, hogy a törvényszék megállapítását a kockázatfeltáró nyilatkozat, illetve a szerződés mely szövegrésze támasztotta alá.

Mindenekelőtt utaltak arra, hogy ezen nyilatkozatok nem az alperes tájékoztatását, hanem az adósok nyilatkozatát tartalmazzák.

Az EUB C 449/13 számú ítéletére hivatkozással kifejtették, hogy az irányelvvel ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amelynek értelmében a 2008/48. irányelv 5. és 8. cikkében előírt kötelezettségek nem teljesítése bizonyításának terhe a fogyasztóra hárul, és e rendelkezésekkel ellentétes az is, hogy e szabvány záradék miatt a bíróságnak azt kell megállapítania, hogy a fogyasztó elismerte a hitelezőt terhelő, a szerződéskötést megelőző kötelezettségek maradéktalan és megfelelő teljesítését.

Az alperesi tájékoztatás az információ különbséget semmilyen szinten nem szüntette meg, a felperes csak arról kapott tájékoztatást, hogy van kockázata a konstrukciónak, de hogy ez a kockázat jelentős, és a fizetőképességét is veszélyeztetheti, arról nem kapott figyelemfelhívást.

A főszolgáltatás a szerződés lényeges eleme, ezt a feleknek át kell tárgyalniuk. A fogyasztónak képesnek kell lennie a tájékoztató alapján arra, hogy a rendelkezés hatásmechanizmusát megértse és ez alapján a tartozására gyakorolt hatását számszerűen fel tudja mérni (C- 26/13. sz. ítélet). Az alperes nem bizonyította a feltételek áttárgyalását.

A Kúria 2/2014. sz. PJE határozatának nem felel meg a tájékoztatás, mert nem tartalmazza, hogy az árfolyamkockázat teljes vagyoni felelősségét az adós viseli, továbbá, hogy az árfolyam adósra nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa.

Nem felel meg a tájékoztató a Kúria konzultációs testülete által 2016. szeptember 28. napján megfogalmazott követelményeknek sem. Nem tűnik ki belőle, hogy a törlesztő részlet összege korlátozás nélkül megemelkedhet, hogy az árfolyamváltozás iránya és mértéke előre nem állapítható meg, annak nincs felső határa, és az árfolyamváltozás lehetősége valós, tehát a hitel futamideje alatt is bekövetkezhet.

Ugyancsak nem meríti ki a C 51/17. sz. ügyben hozott döntésben meghatározott tartalmi követelményeket. Nem foglalja magába azt a tájékoztatást, hogy a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze akár súlyosan leértékelődhet, ami miatt a kölcsön törlesztése gazdaságilag nehezen elviselhetővé válhat a fogyasztó számára. Ezen információ nélkül nem várható el az információs hátrányban lévő fogyasztótól az, hogy egy hosszú távra szóló megalapozott gazdasági döntést tudjon meghozni. A szerződés hallgat az árfolyamváltozás működési mechanizmusáról is, a kiváltó okokról, a kezelhetőségéről.

A C 51/17. számú határozat 74. pontjában foglaltakkal szemben nem tartalmaz utalást a külföldi kamatlábak emelkedésének lehetőségéről és hatásáról.

Az adósnek objektíve sem állt kellő idő a rendelkezésére ahhoz, hogy megalapozott üzleti döntést legyen képes meghozni.

A C 186/16. sz. ítélet 50. pontjában foglaltakkal szemben a szolgáltató nem tárt a fogyasztó elé minden olyan releváns tény, amelyről a szolgáltatónak tudomása volt. A deviza árfolyam-kockázat piaci, modellezhető és menedzselhető jelenség.

Az alperesi tájékoztatás a PSZÁF Felügyeleti Tanácsa 9/2006 (XI.07.) számú ajánlásának sem felelt meg, mert nem fordít kiemelt figyelmet azon kockázatok bemutatására, amelyek a törlesztőrészlet növekedését eredményezhetik (pl. kamatkockázat).

A Kúria Konzultatív Testülete 2019. április 10-i üléséről kiadott emlékeztetőnek sem felel meg a tájékoztatás.

Fenntartották az elsőfokú eljárás során kifejtett azon álláspontjukat, hogy az árfolyamváltozás előrejelzésére a megfelelő matematikai- statisztikai számítások útján lehetőség van, a pénzintézetek napi rutinnal végeznek ilyen számításokat. Hosszú távon jól átlagolható az árfolyam változásának iránya és mértéke. A svájci frank az elmúlt 30 évben átlagosan 8,19%-ot drágult évente forintban számolva, a devizakölcsön jövőbeli terhe ezzel az ismerettel érthetően és világosan bemutatható a hozzá nem értő fogyasztó számára is, a jövőbeli árfolyam elegendő pontossággal meghatározható hosszútávon. A tájékoztatás során elvárható lett volna ennek bemutatása, a pénzintézetek azonban nem tájékoztatták erről a fogyasztókat.

Kifejtették azt is, hogy a hitelintézettől meghallgatott tanú nem tudott értékelhető vallomást tenni arról, hogy a kockázatról milyen mélységben tájékoztatta a felpereseket.

A törvényszék a fentiekre tekintettel a rendelkezésre álló bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésével állapította meg a tényállást és abból a jogszabályok téves értelmezésével helytelen következtetéseket vont le.

A felperesek a fellebbezés kiegészítéseként kifejtették, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatból csak azt tudhatták meg, hogy az árfolyamváltozás következtében a kölcsön törlesztőrészlete jelentős mértékben megemelkedhet. A jelentős mérték és a korlátlan mérték nem szinonim kifejezések. A korlátlan szó jelentése a határtalanság, vagyis az árfolyamváltozás esetében az, hogy a mértékének nincs felső határa. Ezzel szemben a jelentős fogalom jelentése az, hogy valami számottevő, azaz egy bizonyos határ átlépését jelenti. A jelentős mértékből egyáltalán nem következik a korlátlanság. Ezen túlmenően a korlátlanság objektív fogalom, a jelentős szó pedig teljesen szubjektív.

Hangsúlyozták, hogy amennyiben az árfolyamváltozás mértékének megítélése nem egyértelmű, akkor az árfolyamkockázati tájékoztató sem lehet az.

Kiemelték, hogy a felpereseket az alperes nem tájékoztatta arról, hogy az árfolyamváltozás a tőke összegére is kihat, és azt teljes mértékben meghatározza. Utaltak az EUB előtt C 609/19. számon folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárásra.

Előadták, hogy az alperes a folyósításkor nem az aznapi utolsó, hanem az aznapi első árfolyamot alkalmazta. Csatolták az ezzel kapcsolatos elszámolást, továbbá az alperes honlapjáról letöltött adatokat a folyósításkor alkalmazott többféle árfolyamról. Mivel az alperesek több árfolyamot is alkalmaztak és nem volt tudható, hogy melyiket, így nem volt kiszámolható a kölcsön összege sem. Ez sérti az EUB C 126/17. sz. határozatában foglaltakat, hiszen a ténylegesen kölcsönadott összeg számítási módszereinek, valamint az alkalmazandó árfolyamnak átláthatónak kell lennie ahhoz, hogy a folyósítás időpontjában érvényes árfolyamtól függő meghatározás megvalósulhasson a kölcsönösszeg esetében.

Mindebből az következik, hogy a szerződés három adatot tartalmazhat a kölcsönösszeg tekintetében, mégpedig a kölcsön összegét forintban, a kölcsönösszeget CHF-ben és az árfolyamot. Ebből legalább kettőt tartalmaznia kell a szerződésnek ahhoz, hogy a kölcsön valódi összege megállapítható legyen.

A felperesek álláspontja szerint a fogyasztó döntését kell figyelembe venni a tisztességtelenség jogkövetkezményeinek alkalmazásakor. A felperesek csak az eredeti állapot helyreállítását fogadják el az árfolyamrész tisztességtelensége jogkövetkezményének. A C 260/18 EUB ítélet szerint a

fogyasztó szándéka döntő jelentőséggel bír. A DH törvények a felperesek, mint fogyasztók érdekeivel ellentétesek.

Kérték a tárgyalás felfüggesztését az EUB előtt C 932/19. szám alatt folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárás befejeződéséig.

Az alperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

* * *

Az ítélet tábla a felperesek tárgyalás felfüggesztése iránti kérelmét az alábbiak miatt nem ítélte alaposnak.

A Pp. 155/A §. (2) bekezdése annak a pernek a felfüggesztését követeli meg, amelyben a bíróság az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezéséről határozott.

A Pp. 152. § (2) bekezdése és az alkalmazása körében kialakult - a 3/2005. (VI.15.) PK-KK véleményben is megjelenő - bírói gyakorlat is pusztán lehetőséget, nem pedig kötelezettséget teremt a tárgyalás felfüggesztésére.

A tárgyalás felfüggesztése iránt jogszabályból fakadó kötelezettség tehát nem áll fenn.

A tárgyalás felfüggesztésének elrendelhetőségét illetően annak van relevanciája, hogy a peres felek között a jogvita eldöntése szempontjából előzetes kérdésnek lehet-e tekinteni az Európai Bíróság előtt folyamatban lévő eljárás során hozandó döntést, azaz jelen ügy érdemi eldöntéséhez szükséges-e a közösségi jognak az előzetes döntéshozatali eljárás keretei közötti értelmezése.

Az EUB előtt 932/2019. szám alatt kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárás tárgyát annak vizsgálata képezi, hogy a 2014. évi XXXVIII. törvény 3. § (1) és (2) bekezdésének rendelkezése - tehát a finanszírozási összeg folyósítására és a tartozás törlesztésére vonatkozó különmemű árfolyamok alkalmazásának semmisségét és a semmisség ehhez fűzött jogkövetkezményeit meghatározó törvényi szabályozás - ellentétes-e a 93/13 EKG irányelv 6. cikk (1) bekezdésében foglalt szabályozással.

A jelen ügynek nem tárgya a különmemű árfolyamok alkalmazásának érvénytelensége és az ehhez fűződő jogkövetkezmények alkalmazásának kérdésköre. A jelen per tárgyát részben annak vizsgálata képezi, hogy az árfolyamváltozás kockázatát a fogyasztóra telepítő szerződéses feltétel tisztességtelensége vizsgálható-e, illetve hogyan érvényesül ezen feltétel esetében a világos és érthető megfogalmazás követelménye. Ezen túlmenően a perben abban kell állást foglalni, hogy a felek közötti szerződés megfelel-e az érvényesség Hpt. 213. § (1) bekezdés a), b), és e) pontjaiban meghatározott tartalmi és formai követelményeinek, illetve a szerződésnek a közjegyzői tanúsítvánnyal kapcsolatos rendelkezése tisztességtelen-e. Az előzetes döntéshozatali eljárás tárgya és a jelen per tárgya közötti tartalmi összefüggés hiánya miatt az előzetes döntéshozatali eljárás eredménye a jelen pernek nem előkérdése.

A fentiekre figyelemmel az ítélet tábla a felperesek tárgyalás felfüggesztése iránti kérelmét elutasította és a fellebbezést érdemben elbírálván megállapította, hogy az az alábbiak szerint nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a jogvita eldöntéséhez szükséges keretek között lefolytatta a bizonyítási eljárást, a beszerzett peradatok okszerű értékelésével megállapított tényállás helyes. Azt az ítélet tábla az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő kikötés körében csupán az ezzel kapcsolatos (részben a szerződés V.4. pontja, részben a kockázatfeltáró nyilatkozat által tartalmazott) tájékoztatás szöveghű idézésével egészíti ki, mert bár az elsőfokú bíróság azok tartalmát megfelelően összefoglalt, de a felperesi fellebbezés részletes érvrendszerével kapcsolatos állásfoglalás az ezirányú kiegészítést szükségessé teszi.

Ennek megfelelően megállapítható, hogy a szerződés V.4. pontja az alábbiak szerint rendelkezik: Az adósok és a zálogkötelezettek a jelen szerződés aláírásával tudomásul veszik, hogy a forint/devizaárfolyam piaci mozgásából adódóan felmerül a veszteség kockázata. Az adósok és a zálogkötelezettek kijelentik, hogy tudomásuk van arról, hogy a jelen szerződés futamideje alatt a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott forint/devizaárfolyamhoz képest a forint árfolyamának gyengülése esetén a devizában megállapított törlesztő részletek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. Tudomásul veszik, hogy ezen kockázat vagyoni hatásait teljes mértékben ők viselik. Az adósok kijelentik, hogy az árfolyamkockázatból adódó veszteség lehetőségét gondos megfontolás tárgyává tették, és fizetőképességüknek megfelelően mérlegeltek.

A felperesek által 2008. április 9-én aláírt kockázatteltáró nyilatkozat egyebek mellett az alábbi adósi nyilatkozatot tartalmazza:

Tudomásul vesszük, hogy az OTP (...) az általunk forintban igényelt, de devizában nyilvántartott kölcsön összegét forintban folyósítja. A folyósított összeg a folyósítás napján érvényes, az I.rendű alperes neve által alkalmazott deviza vételi árfolyamon kerül kiszámításra (...).

A kölcsön törlesztése forintban történik.

Tudomással bírunk arról, hogy a kölcsönszerződésben rögzített deviza árfolyama napról napra változik (euro esetében meghatározott $\pm 15\%$ -os sávban, svájci frank esetében pedig bármilyen irányban és bármilyen mértékben), ezért az esedékesség napján megfizetendő törlesztőrészlet forint összege előre nem megállapítható. Amennyiben a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül, a devizában megállapított törlesztő részletek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet.

A fenti kiegészítéssel együtt a megállapított tényállás teljes, az ítéletábra arra alapított jogi következtetése pedig - érdemben az indokaira is kiterjedően - azonos az elsőfokú bíróság jogkövetkeztetésével.

A fellebbezésben kifejtettek tekintettel az ítéletábra az alábbiakat emeli ki.

Amennyiben a pénzügyi intézmény a Ptk. 205. § (3) bekezdése, a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdés a) pontja szerinti tájékoztatási kötelezettségének nem, illetve nem megfelelő tartalommal tesz eleget, és ezáltal az árfolyamváltozás kockázatát a felperesre terhelő szerződéses kikötés a fogyasztó számára nem minősül világosnak és érthetőnek, úgy a Ptk. 209. § (5) bekezdése értelmében - bár a főszolgáltatást megállapító rendelkezés körébe tartozik - helye van a kikötés tisztességtelensége érdemi vizsgálatának.

Az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses rendelkezés érvénytelenségének vizsgálata - az árfolyamkockázatról való megfelelő tájékoztatás alaki és tartalmi kritériumai - körében a 6/2013. PJE és a 2/2014. PJE (elsőfokú ítéletben is idézett) megállapításain túl az ítéletábra az alábbiakra volt figyelemmel.

Az EUB C-51/17. számú határozatában kifejtettek szerint az a követelmény, mely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, nem korlátozható azok kizárólag alaki és nyelvtani szempontból való érthetőségére (73. pont). A pénzügyi intézményeknek elegendő tájékoztatást kell nyújtaniuk a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak, és e tájékoztatásnak ki kell terjednie legalább a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztő részletekre gyakorolt hatására (74. pont). A kölcsönfelvevőnek egyrészt világos tájékoztatást kell kapnia arról, hogy a devizaalapú

kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénznem, amelyben jövedelmét kapja, leértékelődik azon devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották. Másrészt a banknak fel kell hívnia a figyelmet az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokra (75. pont). A fogyasztó számára ténylegesen lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a szerződés összes feltételét megismerhesse, a szerződési feltételekről és a szerződéskötés következményeiről a szerződés megkötése előtt időben nyújtott tájékoztatás alapvető jelentőségű a fogyasztó számára annak eldöntéséhez, hogy szándékában áll-e az eladó vagy a szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételeket elfogadva szerződéses kapcsolatba lépni (76. pont).

Az EUB ítélete szerint az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, arra kötelezi a pénzügyi intézményeket, hogy elegendő tájékoztatást nyújtsanak a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy ez utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak. E tekintetben e követelmény magában foglalja, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is (78. pont).

Az EUB C-186/16. számú ítélete (ún. Andriciuc ügy) szerint egy szerződési feltétel tisztességtelen jellege az érintett szerződés megkötésének időpontjához viszonyítva értékelendő, figyelemmel azon körülményekre, amelyekről a feleknek a szerződéskötés időpontjában tudomása lehetett.

Az EUB C-76/2010. számú (ún. Pohotovost s.r.o.) ügyben hozott döntése szerint a tisztességtelenség vizsgálatánál a szerződés megkötésének időpontjában fennálló, a szerződés megkötését kísérő összes körülményt figyelembe kell venni (60. pont).

Az EUB C-227/18. sz. döntése szerint amennyiben a fogyasztót nem csupán arról a lehetőségről tájékoztatták, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték, emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is, és a kölcsönfelvevő rendelkezésére bocsátott teljes összeg és a törlesztő részletek összege egyértelműen meghatározható, úgy a világos és érthető megfogalmazás követelményének megfelel az a devizaalapú kölcsönszerződés, amelyik olyan feltételt tartalmaz, amely úgy terheli a fogyasztóra az árfolyamkockázatot, hogy nem figyelmezteti kifejezetten arra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, és amely csak tájékoztató jelleggel említi meg a kölcsön devizában kifejezett összegét és a törlesztőrészletek nemzeti fizetőeszközben kifejezett összegét

A 6/2013. PJE 3. pontja értelmében a pénzügyi intézményt jogszabály alapján terhelő tájékoztatási kötelezettségnek ki kell terjednie az árfolyamváltozás lehetőségére, és arra, hogy annak milyen hatása van a törlesztő részletekre. A tájékoztatási kötelezettség nem terjed ki az árfolyamváltozás mértékére.

A per tárgyát képező szerződés V.4. pontjában foglalt kikötés, valamint a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglalt tájékoztatás együttes értékelésével az ítélőtábla az alábbiakat állapította meg. A kockázatfeltáró nyilatkozat felhívja a figyelmet arra, hogy a svájci frank árfolyama napról napra változik, mégpedig **bármilyen irányban és bármilyen mértékben**. Utal arra, hogy az esedékesség napján megfizetendő törlesztőrészlet forint összege emiatt előre nem állapítható meg. Tartalmazza,

hogyan amennyiben a forint árfolyama gyengül, a devizában megállapított törlesztő részletek forintban megfizetett ellenértéke akár **jelentős mértékben** is emelkedhet.

A szerződés V.4. pontja felhívja a fogyasztó figyelmét a forint/deviza árfolyam piaci mozgásából adódó veszteség kockázatára. A tájékoztató ismerteti a forint és svájci frank egymáshoz viszonyított árfolyamának alakulásával kapcsolatos körülményeket, annak hatását a törlesztési összegre.

A következőkben világos magyarázatát adja, hogy mit ért a veszteség kockázata alatt: a forint-árfolyam gyengülése esetén a devizában megállapított törlesztő részletek forintban megfizetendő ellenértéke akár **jelentős mértékben** is emelkedhet. Egyértelmű rendelkezést tartalmaz tekintetben is, hogy a kockázat vagyoni kihatásait **teljes mértékben** a fogyasztók viselik, tehát az ezirányú felelősségük nem korlátozott.

A jelentős mértékű emelkedés az ítéltábla álláspontja szerint mindenképpen magában hordozza és kifejezi a többszörösére emelkedés jelentését is.

Az ítéltábla kiemeli, hogy a felperesek a kockázattaljáró nyilatkozatban foglalt tájékoztatót több, mint egy hónappal a szerződés megkötése előtt megismerték. A szerződéskötést megelőző tárgyalások, a felek ennek során tett nyilatkozatai, különösen a szerződéses ajánlat tartalmára irányuló tájékoztatások szerződéskötési akaratot, szándékot formáló kihatásuk miatt a szerződéskötéshez vezető folyamat elemeiként kiemelten értékelendők. A szerződéskötést jóval megelőző tájékoztatás - az EUB C-51/17. számú ítélet 76. pontjának megfelelően - kétséget kizáróan tényleges lehetőséget biztosít a fogyasztó számára arra, hogy a szerződés összes feltételét megismerhesse.

A tájékoztatás alapján az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó az ítéltábla álláspontja szerint alappal nem gondolhatta, hogy a kockázat nem valós, vagy az legfeljebb korlátozott mértékben terhelne az adóst. Ilyen körülményekre a tájékoztatás egyáltalán nem utal.

A perbeli esetben az árfolyamkockázat viselésével kapcsolatos releváns körülmények nem csupán kikövetkeztethetők, és az ezekre kiterjedő tájékoztatást nem csupán egy erre utaló ún. szabványzáradékba foglalt elismerő nyilatkozat igazolja, hanem azokat egyfelől az árfolyamkockázat következményeit a fogyasztóra terhelő szerződésnek a kifejezetten ezzel kapcsolatos tájékoztatásra irányuló szerződéses kikötése, másrészt az ugyancsak a tájékoztatási kötelezettség körében a jogszabályi előírásnak megfelelően született kockázattaljáró nyilatkozat tartalmazza, mégpedig a megfelelő részletességgel és tartalommal, világosan, átláthatóan.

Nyilvánvalóan nem foghat helyt az a felperesi érvelés, miszerint az V.4. pontban foglalt szerződéses kikötés és a kockázattaljáró nyilatkozat azért nem minősíthető a bank által adott tájékoztatásnak, mert az abban foglalt tényszerű, fontos és lényeges információk az adósok nyilatkozataként kerültek megfogalmazásra.

Mindezek alapján az ítéltábla úgy foglalt állást, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatást tartalmazó szerződéses kikötés megfelel a világosság, érthetőség, közérthetőség fentebb írt kívánalmainak. A tájékoztatás - a felperesi fellebbezésben hivatkozott matematikai-statisztikai számítások eredményének ismertetése, azok grafikonos ábrázolása nélkül is - szükséges és egyben elegendő mértékben kiterjed az árfolyamkockázat alapvető közgazdasági összefüggéseire is, elegendő információval szolgál ahhoz, hogy a fogyasztók tájékozott és megalapozott döntést hozhassanak arról, hogy a szerződéskötéskor kedvező kamatfeltételek ellenében felelősséggel vállalják az árfolyam-változásból eredő kockázat viselését. A kifejtetekre tekintettel az árfolyamkockázatot a fogyasztókra telepítő rendelkezésnek - mint a főszolgáltatás körébe tartozó rendelkezésnek - a tisztességtelensége a perbeli esetben érdemben nem vizsgálható.

Az ítéltábla maradéktalanul egyetértett az elsőfokú ítélet a körben kifejtett indokaival, mely szerint

a perbeli szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjában foglalt tartalmi követelménynek megfelelően pontosan meghatározza a szerződés tárgyát, valamint a törlesztő részletek számát, összegét, a törlesztési időpontokat.

A szerződés I.1. pontja meghatározza a kölcsön lerovó pénznyomban kifejezett pontos összegét, és rögzíti, hogy a kölcsön összegének devizában való megállapítása a folyósítás napján érvényes, a Bank által alkalmazott árfolyamon történik, melyről az adósokat a hitelező a folyósítási értesítő megküldésével tájékoztatja. A szerződés tárgyának ezen módon való meghatározása mind az 1/2016. PJE határozatban, mind pedig az EUB C-126/17. számú ítéletében foglalt követelményeknek megfelel, a kölcsön devizában kifejezett egyenértéke a megadott időpont és meghatározott árfolyam figyelembevételével pontosan kiszámítható.

A felperesek fellebbezésük kiegészítéseként a Kúria a Pfv.VI.20.970/2016/6. számú ítéletére utalással előadták, hogy a kölcsön összegének devizában való meghatározásakor nem az esedékesség, tehát a folyósítás napján irányadó aznap utolsó árfolyamot, hanem az aznap első árfolyamot alkalmazta a bank. Az alperes a honlapjáról letöltött árfolyam-adatok szerint több árfolyamot alkalmazott a folyósítás napján, előre nem állapítható meg, hogy melyik árfolyam kerül alkalmazásra, így nem volt kiszámolható a kölcsön összege sem. Az ítéletábrá e tekintetben rámutat arra, hogy a felperesek az elsőfokú eljárás során ezen körülményekre nem hivatkoztak, a fenti tényállítások érdemi vizsgálatára a másodfokú eljárás során a Pp. 235. § (1) bekezdése nem biztosít eljárásjogi lehetőséget. Mindezek ellenére is utal arra az ítéletábrá, hogy a hivatkozás érdemben sem megalapozott, a Kúria megjelölt ítéletében kifejtettek alapján is egyértelmű, hogy a "mérési időpontot megelőző utolsó árfolyam" értendő az alkalmazandó aznap utolsó árfolyam fogalma alatt. Amennyiben a kölcsönösszeg devizában történő meghatározása a szerződés rendelkezése szerint a folyósítás napján érvényes (tehát nem az előző napi) deviza árfolyamon történik, akkor folyósítás napján, a folyósítást megelőző átszámítás lefolytatásának időpontjában éppen irányadó, esedékes utolsó árfolyam az alkalmazandó árfolyam, egy aznap esetleges későbbi árfolyamváltozás nyilvánvalóan már nem vehető figyelembe.

A szerződés III.2. pontja értelmében a törlesztőrészletek száma 300, a törlesztő részletek minden hónap 4. napján esedékesek egyenletes törlesztéssel, az egyes törlesztőrészletek forint összege az esedékesség napját megelőző árfolyam alapján kerül meghatározásra, az első törlesztőrészlet folyósítás napján érvényes árfolyamon számított deviza összegéről a folyósításról szóló értesítő megküldésével vállalta a hitelező az adós tájékoztatását.

Ezen rendelkezés a törlesztő részletek számát és esedékességét pontosan megjelölve, a törlesztőrészletek összegét pedig kiszámítható módon - azon adatok és számítási mód rögzítésével, amelyek alapján a részletek összege az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, illetve az egyes törlesztőrészletek esedékességekor pontosan meghatározható - tartalmazza.

Azzal a fellebbezési érveléssel kapcsolatosan, mely szerint a folyósítási értesítésben foglalt havi részlet összege eltér a törlesztőrészlet szerződésben szereplő összegével, az ítéletábrá rámutat arra, hogy a szerződésben értelemszerűen nem volt összecszerűen meghatározható a törlesztőrészletek devizában kifejezett pontos mértéke. A szerződéskötést követően irányadó, a jövőben határozottá váló átszámítási árfolyamot a szerződéskötéskor egyik fél sem ismerhette, ennél fogva a szerződésben összecszerűen CHF-ben megjelölt törlesztőrészlet mindenképpen csak tájékoztató jellegű. Annak tényleges mértéke attól függően határozható meg, hogy a szerződésben forintban kifejezetten megjelölt kölcsönösszeg esedékesség (folyósítás) időpontjában irányadó árfolyama útján milyen mértékű devizában kifejezett kölcsönösszeg határozható meg. Ettől függetlenül a szerződés tartalmazza mindazt az adatot és irányadó szempontot, amely alapján az esedékességekor az egyes törlesztőrészletek összege pontosan megállapítható.

A fentiekre tekintettel nem helytálló az a fellebbezési hivatkozás, hogy a szerződés létrejötté a törlesztő részletek tekintetében kizárólag a szerződésben meghatározott - a kifejtettek szerint csupán tájékoztató jellegű - devizaösszegre nézve állapítható meg, nem pedig a folyósítási értesítőben

megjelölt részletekre.

A szerződés II. pontja tételesen megjelöli az induló THM százaléokban kifejezett mértékét.

A szerződés V.4. pontja értelmében a Hirdetmény (a hitelek kamatáról, díj-, jutalék- és költségteleiről szóló hirdetmény) a kölcsön jogviszony és a jelzálogjogviszony részének minősül. Az alperes által csatolt hirdetmény (P. 20.405/2016/10/A/1. sz. irat) igazolja azt az alperesi állítást, hogy az ún. induló díjak közül kizárólag a hitelkeret-beállítási jutalék 1%-os mértéke, azaz a perbeli esetben 110.200 Ft-os összege került figyelembevételre költségként, illetve díjként a THM meghatározása során. A hirdetmény a 11. oldalán tételesen rögzíti a THM meghatározása során figyelembe nem vett egyéb költségek becsült összegét is.

A kifejtettekre tekintettel helytállóan foglalt állást a törvényszék akként, hogy a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott érvénytelenségi okok fennállása nem állapítható meg.

Az elsőfokú bíróság helytállóan foglalt állást a közjegyzői tanúsítvánnyal kapcsolatos (III. pontban foglalt) szerződéses rendelkezés tisztességtelenségére alapított érvénytelenségi kereseti kérelem elutasításával. Az ítéletábra a törvényszék helyes indokainak szükségtelen megismétlését mellőzve csupán utal a Kúria 1/2018. számú elvi döntésében kifejtettekre, továbbá arra, hogy a felperesi fellebbezés e körben egyáltalán nem tartalmaz az elsőfokú ítéletben kifejtettek vitatására irányuló hivatkozást, illetőleg érvelést.

Végül utal arra az ítéletábra, hogy a keresetnek a jogalap hiányára alapított elutasítása miatt nem volt relevanciája az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazandó módjával kapcsolatosan kifejtett fellebbezési érvelésnek.

A fentiekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta, az eredménytelenül fellebbező felpereseket pedig a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperesek javára a másodfokú eljárással kapcsolatosan felmerült - az áfát is tartalmazó - ügyvédi munkadíjból álló perköltség megfizetésére. Ennek meghatározásakor a 32/2003 (VIII. 22) IM rendelet 3. § (6) bekezdését alkalmazva értékelte, hogy az alperesek jogi képviselője írásbeli fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő, azt csak a tárgyaláson szóban adta elő, továbbá az eljáró jogi képviselő ugyan mindkét alperes képviselőjét ellátta, ez azonban - a tartalmában azonos védekezés előterjesztésére és előkészítésére figyelemmel - nem járt a kifejtett tevékenység megkettőződésével.

A személyes költségmentességben részesülő felperesek helyett a 6/1986 (VI. 26) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a értelmében a feljegyzett fellebbezési illetéket az állam viseli.

Győr, 2020. február 27.

dr. Lezsák József sk.
a tanács elnöke

dr. Maurer Ádám sk.
előadó bíró

dr. Mészáros Zsolt sk.
bíró